Προγραμματισμός με τη γλώσσα python

Alexandros Kanterakis (mailto:kantale@ics.forth.gr) kantale@ics.forth.gr

Διάλεξη 1η, Παρασκευή 17 Οκτωβρίου 2019

Αντί εισαγωγής

Όλες οι διαλέξεις θα διατίθονται σε μορφή jupyter notebooks (http://jupyter.org/). Το Jupyter είναι ένα περιβάλλον που σου επιτρέπει να γράφεις python και να βλέπεις άμεσα τα αποτελέσματα των εντολών στον browser του υπολογιστή σου. Μπορείτε να σώσετε την ανάλυση σε ένα αρχείο, να το στείλετε mail κτλ.

Ένα jupyter notebook αποτελείται από κελιά. Κάθε κελί μπορεί να περιέχει είτε κώδικα python (επιτρέπονται και άλλες γλώσσες) είτε markdown (https://en.wikipedia.org/wiki/Markdown). Το markdown είναι μια συλλογή από συμβάσεις για να εισάγουμε μορφοποίηση σε ένα αρχείο κειμένου. Π.χ. αν στο markdown γράγουμε μία λέξη ανάμεσα σε 2 αστεράκια (π.χ.: **Αλέξανδρος**) τότε αυτή θα εμφανιστεί ως bold (έντονη) δηλαδή έτσι: Αλέξανδρος. Πλήρη λίστα με όλες τις markdown συμβάσεις (https://github.com/adam-p/markdown-here/wiki/Markdown-Cheatsheet).

Επίσης μπορείτε να φορτώσετε κάποιο notebook που θα σας στείλουν στον browser σας. Ακόμα καλύτερα μπορείτε να αποθηκεύσετε ένα notebook στο Internet δωρεάν! Ως gist (https://gist.github.com/). Θα δούμε πως θα το κάνουμε αυτό στην επόμενη διάλεξη.

print

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μονά (') ή διπλά αυτάκια (")

```
In [10]: print ("hello")
hello
```

(θα επανέλθουμε αργότερα)

Σχόλια

Σε οποιαδήποτε γραμμή οτιδήποτε ακολουθεί τον χαρακτήρα # θεωρείται σχόλιο και αγνοείται:

```
In [255]: # Αυτό είναι ένα σχόλιο
print ('Αυτό δεν είναι σχόλιο') # Αυτό όμως είναι!
Αυτό δεν είναι σχόλιο
```

Μαθηματικές πράξεις:

```
In [11]: 3+2
Out[11]: 5
```

Δεκαδική διαίρεση:

```
In [12]: 3/2
Out[12]: 1.5
```

Ακέραια διαίρεση:

```
In [13]: 3//2
Out[13]: 1
```

Προσοχή!

Αλφαριθμητικά (ή αλλιώς: strings)

```
In [14]: "mitsos"
Out[14]: 'mitsos'
```

Μπορούμε να προσθέσουμε δύο strings:

```
In [15]: 'a' + 'b'
Out[15]: 'ab'
```

Μπορούμε να πολλαπλασιάσουμε string με ακέραιο:

```
In [16]: 'a' * 10
Out[16]: 'aaaaaaaaaa'
```

Υπάρχει και το άδειο string

```
In [238]: ''
Out[238]: ''
```

Η len επιστρέφει το μέγεθος ενός string

```
In [228]: len("abcdefg")
Out[228]: 7
In [239]: len('')
Out[239]: 0
```

Η count μας επιστρέφει πόσες φορές υπάρχει ένα string μέσα σε ένα άλλο string.

```
In [230]: "zabarakatranemia".count('a')
Out[230]: 6
In [231]: "zabarakatranemia".count('ra')
Out[231]: 2
In [232]: "zabarakatranemia".count('c')
Out[232]: 0
```

Η index μας επιστρέφει σε ποιο σημείο συναντάμε ΠΡΩΤΗ φορά κάποιο string μέσα σε ένα άλλο string.

```
In [234]: "zabarakatranemia".index('anemia')

Out[234]: 10

In [236]: "zabarakatranemia".index('ra') # Το "ra" υπάρχει δύο φορές αλλά επιστρέφει τη θ έση της πρώτης.

Out[236]: 4
```

Αν δεν υπάρχει τότε πετάει λάθος!

Προσοχή! Δύο strings το ένα δίπλα στο ένα θεωρούνται ένα!

```
In [271]: "Hello" "world"
Out[271]: 'Helloworld'
```

Ένα string μπορεί να έχει χαρακτήρες σε οποιαδίποτε γλώσσα!

```
In [275]: a = \text{"$\sigma\epsilon$ οποθιαδίποτε γλώσσα بيالإنجليزية) ذا كيور Τhe Cure. The Cure على المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى على المعلى على المعلى على المعلى على المعلى على المعلى على المعلى المعلى على المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى المعلى على المعلى المعلى
```

Nαι, τα \underline{emoji} (https://unicode.org/emoji/charts/full-emoji-list.html) συμπεριλαμβάνονται:

```
In [277]: print ("\U0001F621")
```

Μεταβλητές

Όταν γράφουμε a=3 τότε αποθηκεύουμε στη μνήμη του υπολογιστή την τιμή 3. Μπορούμε όποτε θέλουμε μετά να αναφερθούμε σε αυτή την τιμή χρησμοποιώντας το όνομα της μεταβλητής

```
In [17]: a=3
In [18]: a
Out[18]: 3
In [19]: a+a
Out[19]: 6
In [20]: a = 'mitsos'
In [21]: a
Out[21]: 'mitsos'
```

Οι δεκαδικές μεταβλητές έχουν συγκεκριμένη ακρίβεια:

Οι ακέραιες μεταβλητές μπορούν να είναι όσο μεγάλες θέλουμε!

Μπορούμε να κάνουμε διάφορες πράξεις μεταξύ μεταβλητών:

```
In [27]: a=3
b=4
print (a+b)
7
```

Τα κενα δεν έχουν σημασία (αρκεί όλες οι γραμμές να ξεκινάνε από το ίδιο κενό).

Όλα τα παρακάτω είναι ισοδύναμα:

```
In [240]: a=3
a = 3
a = 3
```

Στα παρακάτω όμως υπάρχει λάθος!

Με την print μπορούμε να τυπώνουμε τις τιμές πολλών μεταβλητών:

```
In [28]: a="the answer is"
b=7

In [29]: print (a,b)
    the answer is 7

In [30]: print ("this answer is", b)
    this answer is 7
```

Αν μέσα σε ένα string βάλουμε το {} τότε μπορούμε να βάλουμε μία μεταβλητή σε αυτή τη θέση του string. Για να το κάνουμε αυτό χρησιμοποιούμε τη μέθοδο format.

```
In [31]: c = "answer is {}".format(b)
print (c)
answer is 7
```

Μπορούμε να βάλουμε πάνω από ένα {} σε ένα string:

```
In [192]: a = 'James'
b = 'Bond'
print ('My name is {}. {} {}.'.format(b, a, b))

My name is Bond. James Bond.
```

Όλα κεφαλαία:

```
In [32]: "abcde".upper()
Out[32]: 'ABCDE'
```

Όλα μικρά:

```
In [33]: "ABCDE".lower()
Out[33]: 'abcde'
```

Αντικατάσταση κάποιου κομματιού του string με ένα άλλο:

```
In [34]: "hello world".replace('1', "QQQ")
Out[34]: 'heQQQQQQQ worQQQd'
```

Indexing

Στα strings (όπως και στις λίστες όπως θα δούμε παρακάτω), μπορούμε να παραπάνω ένα υποσύνολό τους χρησιμοποιώντας το []. Αυτή η δυνατότητα ονομάζεται indexing.

```
In [194]: print ("hello")
hello
```

Προσοχή! Η αρίθμηση ξεκινάει από το 0!

```
In [195]: "hello"[0]
Out[195]: 'h'
In [196]: "hello"[1]
Out[196]: 'e'
```

Προσοχή! Η αρίθμηση δεν πρέπει να ξεπεράσει το μέγεθος του string!

To index (ή αλλιώς η "αρίθμηση") μπορεί να πάρει πάρει και αρνητικές τιμές! το -1 είναι το τελευταίο στοιχείο. Το -2 το προτελευταίο κτλ..

```
In [199]: "hello"[-1]
Out[199]: 'o'
```

Indexing spaces

Μπορούμε να πάρουμε κάποια ένα υποσύνολο ενώς string με βάση τα διαστήματα που ορίζουμε στο []

```
In [202]: "hello"[1:3]
Out[202]: 'el'
```

Όταν γράφουμε [a:b] εννοούμε "ξεκίνα από το α-στό στοιχείο (η αρίθμηση ξεκινάει από 0!) και σταμάτο στο β-στό στοιχείο, ΧΩΡΙΣ ΟΜΩΣ ΝΑ ΠΑΡΕΙΣ ΑΥΤΟ!!"

```
In [204]: "hello"[1:4]
Out[204]: 'ell'
```

Αν θέλουμε να πάρουμε ένα υποσύνολο που ξεκινάει από την αρχή του string τότε μπορούμε να γράψου είτε [0:b] είτε [:b]

```
In [206]: "hello"[0:2]
Out[206]: 'he'
In [207]: "hello"[:2]
Out[207]: 'he'
```

Αν θέλουμε ένα υποσύνολο που τελειώνει στο τέλος του string τότε μπορούμε να γράψουμε [a:]

```
In [208]: "hello"[2:]
Out[208]: '11o'
```

Indexing spaces with steps

Μπορούμε να χρησημοποιήσουμε για indexing το [a:b:c] . Αυτό σημαίνει: πήγαινε από το a-στο στο b-στο (χωρίς να πάρεις το b-στο!) με βήμα: c

```
In [212]: "abcdefgij"[1:7:2]
Out[212]: 'bdf'
```

```
In [213]: "abcdefgij"[1:7:3]
Out[213]: 'be'
```

Αν παραλείψουμε το πρώτο στοιχείο τότε από default βάζει το 0

```
In [215]: "abcdefgij"[:7:3]
Out[215]: 'adg'
```

Αν παραλείψουμε το δεύτερο τότε από default βάζει το τέλος του string

```
In [216]: "abcdefgij"[1::3]
Out[216]: 'bei'
```

Μπορούμε να παραλείψουμε και τα δύο οπότε θα πάρει από την αρχή μέχρι το τέλος του string

```
In [217]: "abcdefgij"[::3]
Out[217]: 'adg'
```

Αν παραλείψουμε το τρίτο τότε από default βάζει το 1

```
In [218]: "abcdefgij"[1:7:]
Out[218]: 'bcdefg'
```

Το c δεν μπορεί να είναι 0!

Αρνητικά indexing steps.

Το βήμα с μπορεί να είναι αρνητικό!

```
In [220]: "abcdefgij"[7:1:-1]
Out[220]: 'igfedc'
In [221]: "abcdefgij"[7:1:-2]
Out[221]: 'ifd'
In [222]: "abcdefgij"[7::-2]
Out[222]: 'ifdb'
```

```
In [223]: "abcdefgij"[::-2]
Out[223]: 'jgeca'
In [224]: "abcdefgij"[::-1] # Reverse a string!
Out[224]: 'jigfedcba'
```

Χρήσιμο όταν έχουμε cDNA!

```
In [225]: "ACGT"[::-1]
Out[225]: 'TGCA'
```

Φυσικά μπορεί να μπει και κάποια μεταβλητή σε αυτά.

```
In [45]: a=3
   "abcde"[0:a]
Out[45]: 'abc'
```

Special Characters

Έχουμε πει ότι με τα μονά ή διπλά "αυτάκια" μπορούμε να δηλώσουμε ένα string. Τι γίνεται όμως όταν θέλουμε να βάλουμε μέσα ένα string ένα μονό ή διπλό αυτάκι; Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το \ ή αλλιώς backslash:

```
In [243]: print("mitsos")
    mitsos

In [244]: print("My name is \"mitsos\"")
    My name is "mitsos"

In [245]: print('My name is "mitsos"')
    My name is "mitsos"

In [248]: print ('My name is \'Mitsos\'')
    My name is 'Mitsos'

In [249]: print ("My name is 'Mitsos'")
    My name is 'Mitsos'
```

Υπάρχουν επίσης και οι παρακάτω ειδικοί χαρακτήρες:

```
• Νέα γραμμή: \n (n = New line)
```

• Tab: \t

```
In [250]: print("Line 1\nLine 2")
        Line 1
        Line 2
```

```
In [251]: print ("Col 1\tCol2")

Col 1 Col2
```

Σε περίπτωση που θέλουμε να γράψουμε ένα μεγάλος string που έχει μέσα πολλούς ειδικούς χαρακτήρε (αυτάκια, new lines, κτλ...) μπορούμε να χρησημοποιείσουμε τα τριπλά μονά ή διπλα αυτάκια:

Η πράξη: +=

Έστω ότι έχουμε μία μεταβλητή που έχει την τιμή 3:

```
In [135]: a = 3
    print (a)
3
```

Πως μπορούμε να της αυξήσουμε τη τιμή κατά 1;

```
In [136]: a = a + 1
print (a)
```

Το a=a+1 χρησημοποιείται πολύ συχνά (στην ουσία κάθε φορά που "μετράμε" κάτι). Οπότε μπορούμε να το γράψουμε και σαν: a += 1 . Παρομοίως μπορούμε να γράψουμε και a += 4

```
In [137]: a += 4 # a = a + 4
print (a)
```

Το ίδιο μπορεί να γίνει με όλες τις άλλες πράξεις. Π.χ. το a=1 είναι ισοδύναμε με a=a-1.

```
In [138]: a -= 1 print (a)
```

Αφού η πράξη της πρόσθεσης επιτρέπεται μεταξύ λίστες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το += για να προσθέσουμε στοιχεία σε μία λίστα:

Ένας άλλον τρόπος να εισάγουμε νέα στοιχεία σε μία λίστα είναι μέσω της extend . H extend είναι ισοδύναμη με το +=:

```
In [295]: a = [1,2,3,4]
a.extend([0,1]) # equivalent with a += [0,1]
print (a)
[1, 2, 3, 4, 0, 1]
```

Η extend δέχεται ως όρισμα μόνο λίστα!

Aν θελουμε να βάλουμε ENA στοιχείο στη λίστα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την append . H a.append(b) είναι ισοδύναμη με: a += [b] ή a = a + [b]

```
In [296]: a = [1,2,3,4]
a.append([0,1])
print (a)

[1, 2, 3, 4, [0, 1]]

In [297]: a = [1,2,3,4,5]
a.append(8)
print (a)

[1, 2, 3, 4, 5, 8]
```

Λογικές μεταβλητές

Μέχρι στιγμής έχουμε μάθει τις αριθμητικές (a=3.2) αλφαριθμητικές (a="mitsos") και λίστες (a=[1,2,3]) μεταβλητές. Υπάρχουν ακόμα οι λογικές μεταβλητές (https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%86%CE%BB%CE%B3 %CE%B5%CE%B2%CF%81%CE%B1_%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB). Οι τιμές που μπορούν να πάρουν είναι: True ή False προσοχή πρέπει να είναι κεφαλαίο το πρώτο γράμμα).

```
In [2]: a = True
a = False
```

Η πράξη and είναι True αν και οι δύο μεταβλητές είναι True :

```
In [3]: True and True
Out[3]: True
In [4]: True and False
Out[4]: False
In [5]: False and True
Out[5]: False
In [6]: False and False
Out[6]: False
```

Η πράξη or είναι True αν έστω μία από τις δύο μεταβλητές είναι True :

```
In [7]: True or True

Out[7]: True

In [8]: True or False

Out[8]: True

In [9]: False or True

Out[9]: True

In [10]: False or False

Out[10]: False
```

Η πράξη not αντιστρέφει μία λογική έκφραση:

```
In [11]: not False
Out[11]: True
In [12]: not True
Out[12]: False
```

Μπορούμε να συνθέτουμε πολύπλοκες λογικές εκφράσεις:

```
In [13]: False and (True or False)
Out[13]: False
```

```
In [14]: True and (True or False)
Out[14]: True
```

Συνδοιασμός μεταβλητών διαφορετικών τύπων

float και int μας κάνει float:

```
In [15]: 3+0.0
Out[15]: 3.0
In [16]: 0 + 0.0
Out[16]: 0.0
```

Η διαίρεση έχει πάντα αποτέλεσμα float:

```
In [17]: 5/2
Out[17]: 2.5
In [18]: 6/2
Out[18]: 3.0
```

float/int και string δεν επιτρέπεται

```
In [19]: 4.5 + "μίτσος"

TypeError Traceback (most recent call last)

<ipython-input-19-835a49c7937c> in <module>()
----> 1 4.5 + "μίτσος"

TypeError: unsupported operand type(s) for +: 'float' and 'str'
```

όταν αναμειγνύουμε float/int με boolean τότε το True αντιστοιχεί με 1 και το False με 0:

```
In [21]: 4 + True
Out[21]: 5
In [22]: 4 * False
Out[22]: 0
In [23]: 6 / True
Out[23]: 6.0
```

Μπορούμε να κάνουμε και το εξής:

```
In [24]: 'Μήτσος' * True # είναι το ίδιο με 'Μήτσος' * 1
Out[24]: 'Μήτσος'
In [26]: 'Μήτσος' * False # είναι το ίδιο με 'Μήτσος' * 0
Out[26]: ''
```

Μπορούμε να προσθέσουμε True/False μεταβλητές μεταξύ τους!

Και γενικότερα μπορούμε να κάνουμε οποιαδήποτε μαθηματική πράξη

```
In [27]: True + True
Out[27]: 2
In [28]: True + False + True
Out[28]: 2
In [29]: (True + False) / (True + True)
Out[29]: 0.5
In [30]: True * True * True * True * True
Out[30]: 1
In [31]: True * True * True * True * True
Out[31]: 0
```

Οι τελεστές and και or με μεταβλητές που ΔΕΝ είναι boolean

Θυμάστε τους τελεστές and και or . Π.χ:

```
In [65]: True and False
Out[65]: False
```

Τι θα γίνει αν τους χρησιμοποιήσω με μεταβλητές (ή σταθερές) που ΔΕΝ είναι boolean;

Aν κάνω $\, {\rm A} \,$ and $\, {\rm B} \,$ and $\, {\rm C} \,$ α μου επιστρέψει τη πρώτη έκφραση που είναι False. Αν δεν υπάρχει καμία που να είναι False, θα μου επιστρέψει τη τελευταία:

```
In [69]: 5 and '' and 'Μήτσος'
Out[69]: ''

In [72]: 5 and 'Μήτσος' and 0.0
Out[72]: 0.0

In [73]: 5 and 'Μήτσος' and 3.2
Out[73]: 3.2
```

Γιατί όμως γίνεται αυτό; Γιατί όταν σε μία έκφραση A and B and C το B είναι False, τότε δεν έχει νόημα να δούμε τι τιμή είναι το C. Είτε το C είναι True, είτε False, το αποτέλεσμα θα είναι False. Οπότε στην ουσία η python επιστρέφει τη τιμή της έκφρασης που αποτίμησε τελευταία.

Αυτή η τεχνική ονομάζεται short-circuit evaluation (https://en.wikipedia.org/wiki/Short-circuit_evaluation)

Ομοίως α κάνουμε: A or B or C or ... or Z . Θα επθστρέχει τη πρώτη τιμή που είναι True. Αν δεν υπάρχει καμία που να είναι True, τότε θα επιστρέψει τη τελευταία:

```
In [75]: 0 or 5.3 or 'Μήτσος'
Out[75]: 5.3

In [76]: 0 or 5.3 or ''
Out[76]: 5.3

In [77]: 0 or False or ''
Out[77]: ''
```

Μετατροπή τύπων

Υπάρχουν ειδικές συναρτήσεις για να μετατρέπουμε μεταβλητές από έναν τύπο στον άλλο:

- int μετατράπει σε ακέραιο
- float μετατρέπει σε δεκαδικό
- bool μετατρέπει σε δυαδικό
- str μετατρέπει σε αλφαριθμητικό

Μερικά παραδείγματα:

```
In [36]: int(False)
Out[36]: 0
In [37]: int(42)
Out[37]: 42
In [39]: int('mitsos')
                                                   Traceback (most recent call last)
         ValueError
         <ipython-input-39-24e8b5b4a1dd> in <module>()
         ----> 1 int('mitsos')
         ValueError: invalid literal for int() with base 10: 'mitsos'
In [40]: int('
                                                42')
Out[40]: 42
                                                   ')
In [41]: int('42
Out[41]: 42
In [42]: int('
                             42
                                                    ')
Out[42]: 42
In [43]: float('3.4')
Out[43]: 3.4
In [44]: float('3')
Out[44]: 3.0
In [45]: float('')
                                                   Traceback (most recent call last)
         <ipython-input-45-45d756431581> in <module>()
         ---> 1 float('')
         ValueError: could not convert string to float:
In [46]: float('mitsos')
         ValueError
                                                   Traceback (most recent call last)
         <ipython-input-46-a78f2c30f998> in <module>()
         ---> 1 float('mitsos')
         ValueError: could not convert string to float: 'mitsos'
                                ')
In [47]: float('3.4
Out[47]: 3.4
In [48]: float(' 3.4
                                 ')
Out[48]: 3.4
```

```
In [49]: float('
                              3.4')
Out[49]: 3.4
In [50]: float(3)
Out[50]: 3.0
In [51]: float(3.4)
Out[51]: 3.4
In [52]: float(True)
Out[52]: 1.0
In [53]: float(False)
Out[53]: 0.0
In [55]: bool(2)
Out[55]: True
In [56]: bool(0)
Out[56]: False
In [57]: bool(3.3)
Out[57]: True
In [58]: bool(0.0)
Out[58]: False
In [59]: bool(0.000000000001)
Out[59]: True
In [60]: bool('mitsos')
Out[60]: True
In [61]: bool('')
Out[61]: False
In [62]: bool(' ')
Out[62]: True
In [63]: bool(True)
Out[63]: True
In [64]: bool(False)
Out[64]: False
```

Βοήθεια και οδηγίες

Η python περιέχει κάποιες βασικές οδηγίες και βοήθεια:

```
In [300]: help(len)

Help on built-in function len in module builtins:
len(obj, /)
    Return the number of items in a container.

In [301]: help("".count)

Help on built-in function count:

count(...) method of builtins.str instance
    S.count(sub[, start[, end]]) -> int

Return the number of non-overlapping occurrences of substring sub in string S[start:end]. Optional arguments start and end are interpreted as in slice notation.

In [303]: help([].append)

Help on built-in function append:
    append(...) method of builtins.list instance
    L.append(object) -> None -- append object to end
```